

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-86-80>

УДК 657:631.1

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ОБЛІКУ ЗАПАСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

IMPROVING THE METHODOLOGICAL APPROACH TO INVENTORY ACCOUNTING OF AGRICULTURAL ENTERPRISE

Акімова Тетяна Валеріївна

кандидат економічних наук (PhD), доцент,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9515-8713>

Распопова Юлія Олександрівна

кандидат економічних наук, доцент,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9851-4557>

Ковач Людмила Володимирівна

магістр,
Український державний університет науки і технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-3039-2250>

Akimova Tetiana, Raspopova Yuliia, Kovach Liudmyla
Ukrainian State University of Science and Technologies

Стаття присвячена удосконаленню методичного підходу до обліку запасів сільськогосподарських підприємств. З метою формування етапів методичного підходу уточнено ряд теоретичних та методичних аспектів обліку запасів з урахуванням особливостей обліку запасів сільськогосподарських підприємств. Уточнено поняття «запаси» сільськогосподарського підприємства, визначено особливості класифікації запасів сільськогосподарського підприємства, особливості їх обліку, оцінки і відображення у фінансовій звітності. Крім того, сформульовано мету, завдання, принципи та методи обліку запасів сільськогосподарського підприємства. Методичний підхід представлений у вигляді етапів і кроків щодо процесу обліку запасів сільськогосподарського підприємства. Розкрито сутність і особливості реалізації кожного етапу методичного підходу.

Ключові слова: запаси, сільськогосподарське підприємство, виробництво, облік, оцінка, методичний підхід, етапи методичного підходу.

This article examines current issues relating to the methodological approach to inventory accounting in agricultural enterprises. The aim of this article is to refine the methodological approach to inventory accounting in production enterprises within the agricultural sector of the economy, with a view to improving the quality of inventory management. In order to establish the stages of the methodological approach, a number of theoretical and methodological aspects of inventory accounting have been clarified, taking into account the specific features of inventory accounting in agricultural enterprises. When determining the inventories of an agricultural production enterprise, the feasibility of classifying current biological assets as inventories has been demonstrated. The objective of inventory accounting for an agricultural production enterprise has been formulated on the basis of the provisions of regulatory sources. This objective consists in generating complete, accurate and unbiased information on the inventories of an agricultural enterprise for use in management decision-making and the preparation of financial statements by ensuring control over their availability, movement (receipts, conversion and disposals) and preservation. By summarising the results of research into academic works and regulatory acts, the main tasks, principles and methods of inventory accounting for an agricultural production enterprise have been formulated. Thus, the main principles of inventory accounting for an agricultural production enterprise include: the principle of initial valuation, the principle of prudence, the principle of autonomy, the principle of documentary evidence, the principle of matching revenues and expenses, the principle of systematicity, and the principle of controllability. The essence of these principles is explained. The methods of

inventory accounting for an agricultural production enterprise include methods of current inventory accounting and methods of inventory valuation. The proposed methodological approach is presented in the form of stages and steps in the process of inventory accounting for an agricultural production enterprise. The essence and specific features of implementing each stage of the methodological approach are examined. Particular attention is paid to the valuation of various types of inventories held by agricultural production enterprises. For the purposes of such valuation, a classification of the inventories of agricultural production enterprises has been carried out. The rules for valuing different types of inventories of an agricultural production enterprise upon initial recognition, at the balance sheet date and upon disposal are examined. The findings of this study will provide a scientific approach to inventory accounting within agricultural production enterprises, with a view to managing inventories and preparing timely and reliable information for the preparation of financial and management reports.

Keywords: inventories, agricultural enterprise, production, accounting, valuation, methodological approach, stages of the methodological approach.

Постановка проблеми. Сьогодні, під час воєнного стану, підприємства аграрного сектору економіки здійснюють свою діяльність в умовах підвищеного ризику. Але віх їх ефективного функціонування залежить продовольча безпека країни. Тому не дивлячись на проблеми, такі підприємства продовжують працювати, навіть намагаються підвищувати показники діяльності. Як правило, одним з найбільш вагомих активів сільськогосподарських підприємств є запаси. Тому ключовим чинником їх успішної діяльності є ефективне управління, саме, запасами. Основою управління запасами є формування на всіх рівнях системи управління достовірної та своєчасної інформації про наявні запаси, про ефективність їх використання тощо. Така інформація формується в системі обліку господарської діяльності підприємств, одним з важливих елементів якої, зокрема для виробничих підприємств аграрного сектору, є облік, саме, запасів. Облік запасів є одним з найбільш трудомістких розділів обліку, оскільки оперує десятками, сотнями, а іноді і тисячами найменувань запасів. Отже, від належної організації обліку запасів залежить якість інформації, що надається управлінському персоналу для прийняття на її основі управлінських рішень. При цьому, слід зазначити, що підходи до організації обліку запасів повинні охоплювати різноманітні аспекти тому потребують перманентного вивчення й удосконалення згідно з надбаннями сучасної наукової думки і практики виробництва в аграрній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань теоретичних основ і методичних підходів до обліку запасів присвячено багато праць як вітчизняних, так і зарубіжних науковців. Можна назвати таких провідних українських вчених-економістів як П.Й. Атамас [1], Ф.Ф. Бутинець [2], С.Ф. Голов [3], Г.О. Король [4, с. 132-159], С.О. Кужельний [5], М.С. Пушкар [6, с. 207-254], В.В. Сопко [7]

та багато інших. Значна кількість вчених присвятила свої праці питанням обліку запасів саме в аграрному секторі, серед них такі науковці як Атамас П.Й. [1, с. 33-76], Жук В.М. [8], В.А. Кононенко [9], Ю.М. Кулик [10], Б.В. Мельничук [8], М.Г. Михайлов [11], О.А. Мошковська [12], Овчарик З.Д. [13], М.Ф. Огійчук [14], В.Я. Плаксієнко [14], О.Л. Шільвінська [10] та інші. Слід зазначити, що питання обліку запасів досить широко досліджене науковцями. В наукових працях розглядається сутність понять запаси, виробничі запаси, товарні запаси, наводяться визначення цих понять. Також увага приділяється класифікації запасів за різними ознаками. Науковці розглядають особливості організації синтетичного та аналітичного обліку операцій із запасами. Особлива увага в наукових працях приділяється питанням методології оцінки запасів. У працях, які присвячені обліку запасів в аграрному секторі, увага, також, приділяється особливостям обліку такого виду запасів як біологічні активи. Але, незважаючи на те, що дуже багато наукових досліджень присвячено актуальним проблемам організації обліку запасів, питання теоретичного та методичного характеру щодо формування повної та достовірної облікової інформації про запаси підприємств аграрного сектору у фінансовій звітності та для потреб управління потребують додаткових досліджень.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Виявлені проблеми обліку запасів на підприємствах аграрного сектора, до яких можна віднести такі як: первісна оцінка придбаних запасів, не оптимальний вибір методів оцінки запасів на дату балансу і при їх списанні, незадовільна організація складського господарства та зберігання запасів, оптимізація рівня запасів для дотримання ритмічності виробництва з метою зниження капіталомісткості запасів, недостатність автоматизації первинного обліку запа-

сів, невідповідний рівень контролю та оперативного регулювання процесів використання та відтворення запасів тощо залишаються такими, що потребують поглибленого дослідження і удосконалення методичних підходів до їх вирішення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даного дослідження є удосконалення методичного підходу до обліку запасів виробничого підприємства аграрного сектору економіки для покращання якості управління ними.

Виклад основного матеріалу дослідження. Методичний підхід до організації обліку запасів виробничого сільськогосподарського підприємства ґрунтується на теоретичних та методичних аспектах обліку запасів. Для формування такого методичного підходу необхідно уточнити поняття «запаси» сільськогосподарського підприємства, визначити особливості класифікації запасів сільськогосподарського підприємства, особливості їх обліку і відображення у фінансовій звітності. Крім того, слід сформулювати мету, завдання, принципи та методи обліку запасів.

Визначення поняття «запаси» надається у Національних положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку [15; 16], а також у Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку [17]. Велика кількість науковців досліджуючи поняття «запаси» формулюють власні визначення, але, поважаючи думки науковців, на наш погляд, визначення, що надане у стандартах, слід визнати достатньо ємним і вдалим. При цьому, визначення, що наводиться у національних і міжнародному стандартах майже ідентичні. Це пов'язане з тим, що національні стандарти формувалися під впливом міжнародних. Отже, «Запаси – активи, які утримуються для подальшого продажу (розподілу, передачі) за умов звичайної господарської діяльності; перебувають у процесі виробництва з метою подальшого продажу продукту виробництва; утримуються для споживання під час виробництва продукції, виконання робіт та надання послуг, а також управління підприємством» [16].

Для визначення запасів сільськогосподарського виробничого підприємства слід визначити види запасів. До запасів згідно з [16] належать виробничі запаси, незавершене виробництво, готова продукція, товари, малоцінні швидкозношувані предмети, сільськогосподарська продукція і продукція лісового господарства. Особливістю сільськогосподарських підприємств є наявність у складі оборот-

них активів біологічних активів. Біологічний актив відрізняється в основному від перелічених видів запасів тим, що такий актив здатний до біологічних перетворень [17]. В іншому, що стосується поточних біологічних активів, то цей вид активів повністю відповідає визначенню поняттю «запаси» згідно з [16]. Так, біологічні активи утримуються (виросшуються) з метою подальшого продажу, можуть перебувати у процесі виробництва. Основною відмінністю біологічних активів від названих видів запасів згідно з [17] є те, що пріоритетом оцінки таких активів є справедлива вартість, але слід зазначити, що на практиці для поточних біологічних активів, як правило, справедливою вартість достовірно визначити неможливо, тому їх первісна оцінка здійснюється згідно з [16]. З іншого боку, так чи інакше, всі види активів в балансі оцінюються за «справедливою» вартістю, будь то чиста вартість реалізації або відновна вартість. Тому у перелік запасів сільськогосподарського виробничого підприємства згідно з [16] поточні біологічні активи повинні бути включені. Постає питання доцільності відображення цього виду активу в Балансі окремим рядком поза запасами.

Отже визначивши запаси сільськогосподарського виробничого підприємства, можна сформулювати мету ведення їх обліку на основі мети взагалі бухгалтерського обліку. Мета бухгалтерського обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства полягає у формуванні повної, правдивої та неупередженої інформації про запаси сільськогосподарського виробничого підприємства для використання її при прийнятті управлінських рішень і складанні фінансової звітності шляхом забезпечення контролю за їх наявністю, рухом (надходженням, перетворенням та вибуттям) і збереженням.

Узагальнивши результати дослідження праць ряду науковців [8-14] та ряду нормативних актів [16-20] можна сформулювати основні завдання, принципи та методи обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства.

Так, основними завданнями обліку запасів сільськогосподарських підприємств є:

- своєчасне і правильне документальне оформлення операцій із запасами;
- оцінка вартості запасів сільськогосподарського виробничого підприємства при їх надходженні, на дату балансу (з урахуванням перетворень), при списанні у виробництво та реалізації;

- ведення аналітичного обліку запасів за різними ознаками деталізації;
- інвентаризація запасів, тобто звірення фактичної наявності запасів із даними бухгалтерського обліку;
- контроль залишків запасів, тобто своєчасне виявлення надлишкових або недостатніх запасів для забезпечення ритмічності процесу виробництва та інших операцій, виявлення непотрібних запасів;
- забезпечення схоронності запасів за місцями їх знаходження і зберігання;
- удосконалення обліку запасів з урахуванням сучасних наукових та практичних напрацювань.

До принципів обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства можна віднести:

- принцип первісної оцінки, який полягає у зарахуванні запасу на баланс при його надходженні на підприємство за первісною вартістю, при цьому первісна вартість залежить не тільки від способу отримання запасу, а й її від його виду; так, наприклад, сільськогосподарська продукція первісно оцінюється за справедливою вартістю;
  - принцип обачності, який полягає в запобіганні завищенню вартості запасу на дату балансу, тобто в оцінці запасу за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації (очікувана ціна продажу мінус витрати на завершення виробництва та збут) з урахуванням особливостей оцінки певних видів запасів сільськогосподарського підприємства;
  - принцип автономності, який полягає у тому, що кожен вид запасів сільськогосподарського виробничого підприємства відображається окремо від інших активів і має певні особливості обліку, оцінки, зберігання;
  - принцип документального оформлення, який передбачає обов'язкове підтвердження будь-якого руху (перетворення) запасів первинними документами;
  - принцип відповідності доходів і витрат, який полягає в тому, що вартість запасів визнається витратами того періоду, в якому було визнано дохід від їх реалізації або використання у виробництві;
  - принцип системності, який передбачає систематичне використання однакових методів обліку кожного виду запасів;
  - принцип контрольованості, який полягає у контролі над відповідністю фактичної наявності запасів з документальними даними.
- До методів обліку запасів належать:

- методи поточного обліку запасів;
- методи оцінки запасів.

Виходячи з завдань обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства методичний підхід до обліку запасів такого підприємства повинен складатися з наступних етапів (рисунок 1).

Реалізація запропонованого методичного підходу на початковому етапі передбачає ідентифікацію облікового об'єкту як запасу сільськогосподарського виробничого підприємства.

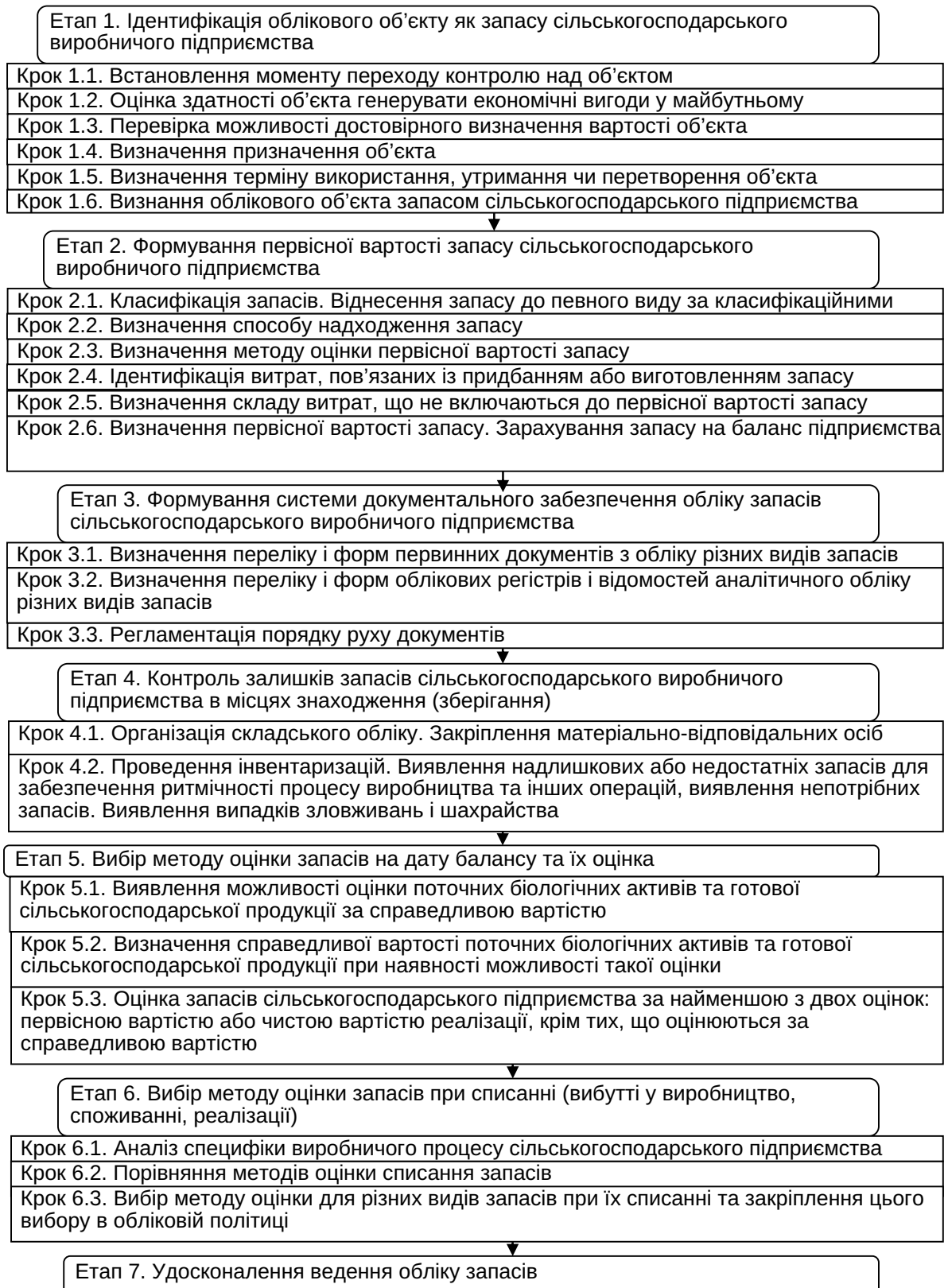
По-перше об'єкт потрібно ідентифікувати як актив. Для цього слід підтвердити контроль підприємства над цим об'єктом, тобто прийняття всіх ризиків і можливість підприємством отримувати вигоди від використання та утримання цього об'єкта. Далі треба встановити ймовірність отримання економічних вигод, пов'язаних з цим об'єктом, і можливість його достовірної оцінки. При виконанні цих критеріїв об'єкт може бути визнаним активом. Після цього слід визначити призначення об'єкта, термін використання, утримання чи перетворення, і, якщо ці ознаки відповідають визначенню запасів згідно з [16], то об'єкт слід ідентифікувати як запас сільськогосподарського виробничого підприємства.

При цьому, якщо об'єкти раніше були визнані запасами сільськогосподарського підприємства, але на зараз існує висока ймовірність неотримання майбутніх економічних вигід від їх використання, у звітному періоді такі об'єкти не визнаються активами підприємства, а їх вартість включається до складу інших витрат операційної діяльності [18].

На наступному етапі методичного підходу до обліку запасів сільськогосподарських виробничих підприємств здійснюється первісна оцінка запасів, що надійшли на підприємство.

Для правильного визначення принципу формування первісної вартості і відображення даного виду запасу в системі бухгалтерського обліку і фінансовій звітності сільськогосподарського підприємства слід здійснити класифікацію об'єкта. Класифікація запасів сільськогосподарських підприємств має свої особливості. В таблиці 1 наведено класифікацію запасів сільськогосподарського підприємства з метою їх оцінювання.

Здійснивши класифікацію об'єкта запасів підприємства за наведеними ознаками стає зрозумілим, яким чином визначати первісну вартість конкретного об'єкта. Слід зазначити, що деякі види запасів, такі як: виробничі

Рис. 1. Методичний підхід до обліку запасів сільськогосподарських виробничих підприємств

Джерело: сформовано авторами

Таблиця 1

Класифікація запасів сільськогосподарського підприємства з метою їх оцінювання

Класифікаційна ознака	Вид запасів
За належністю підприємству	Власні
	Які не є власністю підприємства
Для цілей бухгалтерського обліку	Виробничі запаси
	Незавершене виробництво
	Готова продукція
	Товари
	Малоцінні швидкозношувані предмети
	Поточні біологічні активи
	Продукцію сільського і лісового господарства
За можливістю біологічних перетворень	Запаси, здатні до біологічних перетворень
	Запаси, не здатні до біологічних перетворень
За способом отримання	Придбані у постачальника
	Виготовлені власними силами
	Виготовлені підрядним методом
	Отримані шляхом біологічних перетворень
	Отримані шляхом обміну
	Отримані, як внесок у власний капітал
	Одержані безоплатно
	Виявлені в процесі інвентаризації
	Отримані від ліквідації основних засобів, або інших запасів
	Зворотні відходи виробництва
За оцінкою при надходженні	Запаси, що оцінюються виходячи із собівартості
	Запаси, що оцінюються за справедливою вартістю на момент придбання
За оцінкою на дату балансу	Запаси, які оцінюються за чистою вартістю реалізації або первісною вартістю (за найменшою з двох оцінок)
	Запаси, які оцінюються за справедливою вартістю на дату балансу

Джерело: сформовано авторами на основі [4; 16-20]

запаси, товари, малоцінні швидкозношувані предмети, поточні біологічні активи можуть бути отримані підприємством різними способами і від цього залежить їх первісна оцінка [16], за виключенням біологічних активів, які первісно повинні оцінюватися незалежно від способу придбання за справедливою вартістю зменшеною на очікувані витрати на продаж, якщо її можна достовірно визначити [19]. Такі запаси як готова продукція, продукція сільського і лісового господарства отримуються шляхом виготовлення власними силами. При цьому первісна оцінка готової продукції здійснюється виключно виходячи із її собівартості [16], а для оцінки продукції сільського і лісового господарства при її первісному

визнанні пріоритетною є оцінка за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на продаж, якщо таку вартість можливо визначити [19].

На цьому етапі методичного підходу також необхідно ідентифікувати витрати, які пов'язані з отриманням об'єкту запасів, щоб зрозуміти, які з них включаються, а які не включаються до складу первісної вартості запасу. Так, до первісної вартості включаються витрати на придбання, транспортно-заготівельні витрати, митні платежі, непрямі податки, що не відшкодовуються, а також інші витрати, безпосередньо пов'язані з доведенням запасів до місця використання. До витрат, які не включаються до первісної вартості запаса-

сів відносяться понаднормові втрати виробничих матеріалів та сировини, які не можуть бути віднесені до економічно обґрунтованих витрат виробництва; адміністративні витрати, пов'язані із загальним управлінням підприємством, що не пов'язані безпосередньо з придбанням або виробництвом запасів [16].

Після визначення первісної вартості запасу, об'єкт оприбутковується на баланс підприємства.

Важливим етапом методичного підходу щодо обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства є формування системи документального забезпечення обліку запасів. Тут особливе значення має чітке визначення переліку і форм первинних документів, облікових реєстрів, відомостей аналітичного обліку. Для оформлення операцій руху запасів і обліку наявних запасів у місцях їх зберігання на виробничих підприємствах використовують типові форми облікових первинних документів, що затверджені органами виконавчої влади. Слід зазначити, що ряд первинних документів і документів з аналітичного обліку запасів сільськогосподарських підприємств ведеться у вільній формі. Особливе значення слід приділити чіткій регламентації порядку руху всіх документів. На цьому етапі методичного підходу встановлюється послідовність оформлення, перевірки та передачі документів між структурними підрозділами підприємства. Слід скласти графіки документообігу і оперограми первинних документів, що сприятиме підвищенню оперативності та достовірності облікових даних.

Важливим етапом наведеного методичного підходу є контроль залишків запасів сільськогосподарського виробничого підприємства в місцях знаходження (зберігання). Забезпечення такого контролю передбачає закріплення матеріальної відповідальності за збереження запасів, організацію складського обліку та періодичне проведення інвентаризації з метою виявлення надлишкових або недостатніх запасів для забезпечення ритмічності процесу виробництва та інших операцій, виявлення непотрібних запасів, виявлення випадків зловживань і шахрайства.

Особливу увагу при веденні обліку запасів сільськогосподарського підприємства слід приділяти оцінці запасів на дату балансу. Здійснення такої оцінки виділене в окремий етап наведеного методичного підходу. НП(С)БО 9 «Запаси» [16] визначає, що запаси на дату балансу відображаються за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або

чистою вартістю реалізації. Але перегляд первісної вартості і її коригування, згідно з [16], слід здійснювати у випадку, коли запаси втратили первісно очікувану економічну вигоду. Так, виробничі запаси відображаються за чистою вартістю реалізації, якщо спостерігається зниження ринкових цін на них, і це може призвести до того, що собівартість готової продукції перевищить чисту вартість реалізації. Такі види запасів сільськогосподарського підприємства як поточні біологічні активи і сільськогосподарська продукція на дату балансу повинні оцінюватися за справедливою вартістю. Але спочатку слід з'ясувати можливість визначення справедливої вартості за методиками наведеними у п. 5 [20]. Якщо справедливу вартість таких активів на дату балансу достовірно визначити неможливо, вони оцінюються за первісною вартістю згідно з [16].

Наступним етапом наведеного підходу до обліку запасів сільськогосподарського підприємства є оцінка запасів при їх вибутті. Для цього необхідно здійснити вибір методу оцінки для груп запасів, що мають однакове призначення та однакові умови використання. Як національний стандарт [16], так і міжнародний стандарт бухгалтерського обліку [17] для використання на виробничих сільськогосподарських підприємствах пропонують наступні методи оцінки собівартості запасів при їх вибутті: ідентифікована вартість одиниці запасів, середньозважена собівартість, собівартість перших за часом надходження запасів, нормативних (стандартних) витрат.

На цьому етапі спочатку здійснюється аналіз характеру виробництва, номенклатури запасів, швидкості їх обороту та впливу на собівартість продукції. Далі доцільно розрахувати вплив різних методів оцінки запасів при їх вибутті на фінансові результати. На цьому етапі необхідно розрахувати собівартість вибуття запасів за кожним з методів, який підходить для даного підприємства в залежності від його організаційно-технологічних особливостей. Після визначення розміру собівартості вибутих запасів необхідно подивитись, як отримана сума впливає на розмір чистого прибутку, та виходячи з результату обрати метод оцінки собівартості запасів при їх вибутті для кожної окремої групи запасів однакового призначення та умов використання із закріпленням в обліковій політиці сільськогосподарського виробничого підприємства. Слід відзначити, що вибір методу оцінки собівартості запасів при їх вибутті залежить також

від можливості застосування того чи іншого методу, від складності розрахунків тощо.

Як видно з матеріалів статті, наведений методичний підхід враховує всі аспекти і особливості обліку запасів сільськогосподарського виробничого підприємства, але будь-яка облікова система з метою підвищення достовірності облікової інформації та ефективності управління матеріальними ресурсами потребує постійного вдосконалення, тому останнім етапом наведеного методичного підходу визначене «Удосконалення ведення обліку запасів». Реалізація цього етапу вимагає від менеджерів фінансово-облікової ланки, облікового персоналу підприємства високої кваліфікації та творчого потенціалу для впровадження в облікову систему підприємства сучасних наукових та практичних напрацювань.

Висновки і напрями подальших досліджень. У статті запропонований методич-

ний підхід до обліку запасів сільськогосподарських підприємств, розкриті сутність та кроки його етапів. Уточнено ряд теоретичних і методичних аспектів обліку запасів сільськогосподарських виробничих підприємств. Уточнене визначення запасів сільськогосподарського підприємства, сформульовано мету, завдання, принципи та методи обліку запасів сільськогосподарських підприємств. Досліджено особливості видів запасів сільськогосподарських підприємств. Складено класифікацію запасів сільськогосподарських підприємств з метою їх оцінювання. Розкриті питання їх оцінки при первісному оприбуткуванні, на дату балансу та при вибутті. Напрямами подальших досліджень стане розробка в межах запропонованого методичного підходу конкретних механізмів і процедур для реалізації його етапів в умовах конкретного сільськогосподарського підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Атамас П.Й. Бухгалтерський облік у галузях економіки : навчальний посібник. Київ : ЦУЛ, 2008. 392с.
2. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / під заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. Житомир: ПП «Рута», 2009. 912 с.
3. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навчально-практичний посібник / за ред С.Ф. Голова. Дніпропетровськ, ТОВ «Баланс Клуб», 2001. 832 с.
4. Фінансовий облік I: навчальний посібник / Г.О. Король, Р.Б. Сокольська, Т.В. Акімова, В.Д. Зелікман. Дніпро : НМетАУ, 2020. 192 с. URL : https://nmetau.edu.ua/file/kuu_2600.pdf (дата звернення: 25.04.2026).
5. Кужельний С.О., Левицька М.В. Організація обліку : навчальний посібник. Рівне : НУВГП, 2010. 352 с.
6. Пушкар М.С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с.
7. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ : КНЕУ, 2018, 578 с.
8. Облік витрат і калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції : посібник / В.М. Жук та ін.; за ред. Б.В. Мельничука, О.П. Панадія. Київ : ННЦ «ІАЕ», 2019. 144 с.
9. Кононенко В.А., Сватаненко С.С. Облік виробничих запасів на сільськогосподарських підприємствах: проблеми та шляхи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2016. № 4. С. 338-342. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/55.pdf (дата звернення: 25.04.2026).
10. Кулик Ю. М., Шільвінська О.Л., Здір В.А. Шляхи вдосконалення обліку виробничих запасів на сільськогосподарському підприємстві. *Економіка та підприємництво : збірник наукових праць КНЕУ*. 2023. Вип. 50. С. 152–163.
11. Бухгалтерський фінансовий облік в сільськогосподарських підприємствах : навчальний посібник / за ред. М.Г. Михайлова. Київ : ЦУЛ, 2008. 472с.
12. Мошковська О.А., Ляхно К.О. Фінансовий облік і контроль виробничих запасів на молокопереробних підприємствах: аналіз сучасного стану та шляхи вдосконалення. *Економіка та суспільство*. 2022. № 38. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1324/1279> (дата звернення: 25.04.2026).
13. Овчарик З.Д. Виробничі запаси: облік в сільськогосподарських підприємствах : монографія. Ніжин : Видавництво НДУ ім. Гоголя, 2014. 131 с. URL: http://moodle.nati.org.ua/pluginfile.php/16248/mod_resource/content/1/Уробnychi_zapasy_oblik_v_silskogospodarskyx_pidpryyemstvax.pdf (дата звернення: 25.04.2026).
14. Фінансовий та управлінський облік на сільськогосподарських підприємствах : підручник / В.Я. Плаксієнко та ін.; за ред. М.Ф. Огійчука. Київ : Алерта, 2020. 1058 с.
15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 25.04.2026).

16. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» № 246 від 20.10.1999 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (дата звернення: 25.04.2026).
17. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (дата звернення: 25.04.2026).
18. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку запасів № 2 від 10.01.2007 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (дата звернення: 25.04.2026).
19. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи» № 790 від 18.11.2005 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (дата звернення: 25.04.2026).
20. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів № 1315 від 29.12.2006 р. Міністерство фінансів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (дата звернення: 25.04.2026).

REFERENCES:

1. Atamas P.I. (2008) *Bukhhalterskyi oblik u haluziakh ekonomiky : navchalnyi posibnyk* [Accounting in Economic Sectors : Educational manual]. Kyiv : TsUL, 392 p. (in Ukrainian)
2. Butynecz F.F. (ed.) (2009) *Buxgalterskyj finansovyj oblik : navchalnyi posibnyk* [Accounting Financial : Textbook]. Zhytomyr : PP Ruta, 912 p. (in Ukrainian)
3. Holov S.F. (ed.) (2001) *Bukhhalterskyi oblik ta finansova zvitnist v Ukraini : navchalno-praktychnyi posibnyk* [Accounting and Financial Reporting in Ukraine : Educational-practical manual]. Dnipropetrovsk: TOV «Balans Klub». 832 p. (in Ukrainian)
4. Korol H.O., Sokolska R.B., Akimova T.V., Zelikman V.D. (2020). *Finansovy oblik I: navchalnyi posibnyk* [Financial Accounting I : Educational manual]. Dnipro : NMetAU, 192 p. Available at: https://nmetau.edu.ua/file/kua_2600.pdf (in Ukrainian) (accessed April 25, 2026).
5. Kuzhelnyi S. O., Levytska M. V. (2010) *Orhanizatsiia obliku : navchalnyi posibnyk* [Organisation of accounting: Educational manual]. Rivne: NUVHP, 352 p. (in Ukrainian)
6. Pushkar M.S. (2002) *Finansovy oblik: pidruchnyk* [Financial Accounting : Textbook]. Ternopil: Kart-blansh, 628 p. (in Ukrainian)
7. Sopko V.V.(2018) *Bukhhalterskyi oblik: navchalnyi posibnyk* [Accounting : Educational manual]. Kyiv : KNEU, 578 p. (in Ukrainian)
8. Zhuk V.M. & (2019) *Oblik vytrat i kalkuliuvannia sobivartosti silskohospodarskoi produktsii: posibnyk* [Cost accounting and product costing in agriculture : Textbook] B.V. Melnychuk, O.P. Panadil (eds). Kyiv : NNTs «IAE», 144 p. (in Ukrainian)
9. Kononenko V.A., Svatanenko S.S. (2016) *Oblik vyrobnychkykh zapasiv na silskohospodarskykh pidpriemstvakh: problemy ta shliakhy yikh vyrishennia* [Accounting of inventory of agricultural enterprises: problems and solutions]. *Economy and society*, no 4, pp. 338-342. Available at: https://economyandsociety.in.ua/journals/4_ukr/55.pdf (accessed April 25, 2026).
10. Kulyk Yu. M., Shilvinska O.L., Zdir V.A. *Shliakhy vdoskonalennia obliku vyrobnychkykh zapasiv na silskohospodarskomu pidpriemstvi* [Ways to improve the accounting of production inventories at an agricultural enterprise]. *Economy and Entrepreneurship : collection of scientific works KNEU*, vol. 50, pp. 152-163.
11. Mykhailov M.H. (ed.) (2008) *Bukhhalterskyi finansovy oblik v silskohospodarskykh pidpriemstvakh : navchalnyi posibnyk* [Financial accounting in agricultural enterprises : Educational manual]. Kyiv : TsUL, 472 p. (in Ukrainian)
12. Moshkovska O.A., Lakhno K.O. (2022) *Finansovy oblik i kontrol vyrobnychkykh zapasiv na molokopererobnykh pidpriemstvakh: analiz suchasnoho stanu ta shliakhy vdoskonalennia* [Financial accounting and control of production inventories at milk processing enterprises: analysis of the current situation and ways of improvement]. *Economy and society*, no 38. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1324/1279> (accessed April 25, 2026).
13. Ovcharyk Z.D. (2014) *Vyrobnychi zapasy: oblik v silskohospodarskykh pidpriemstvakh : monohrafiia* [Production inventories: accounting in agricultural enterprises : monograph]. Nizhyn : Vydavnytstvo NDU im. Hoholia, 131 p. Available at: http://moodle.nati.org.ua/pluginfile.php/16248/mod_resource/content/1/Vyrobnychi_zapasy_oblik_v_silskogospodarskykh_pidpriemstvax.pdf (in Ukrainian) (accessed April 25, 2026).
14. Plaksiienko V.Ia. & (2020) *Finansovy ta upravlinsky oblik na silskohospodarskykh pidpriemstvakh : pidruchnyk* [Financial and management accounting in agricultural enterprises : Textbook] M.F. Ohiichuk (ed.). Kyiv : Alerta, 1058 p. (in Ukrainian)

15. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 1 «Zahalni vymohy do finansovoi zvitnosti» № 73 vid 07.02.2013 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy [National Accounting Regulation (Standard) 1 "General Requirements for Financial Reporting" no. 73 dated 07.02.2013 Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (accessed April 25, 2026).

16. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 9 «Zapasy» № 246 vid 20.10.1999 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy [National Accounting Regulation (Standard) 9 "Inventories" no. 246 dated 20.10.1999 Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text> (accessed April 25, 2026).

17. Mizhnarodnyi standart bukhhalterskoho obliku 2 «Zapasy» [International Accounting Standard 2 "Inventories"]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_021#Text (accessed April 25, 2026).

18. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku zapasiv № 2 vid 10.01.2007 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Methodological recommendations on accounting for Inventories no. 2 dated 10.01.2007 Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002201-07#Text> (accessed April 25, 2026).

19. Natsionalne polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 30 «Biologichni aktyvy» № 790 vid 18.11.2005 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy [National Accounting Regulation (Standard) 30 "Biological assets" no. 790 dated 18.11.2005 Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1456-05#Text> (accessed April 25, 2026).

20. Metodychni rekomendatsii z bukhhalterskoho obliku biologichnykh aktyviv № 1315 vid 29.12.2006 r. Ministerstvo finansiv Ukrainy [Methodological recommendations on accounting for biological assets no. 1315 dated 29.12.2006 Ministry of Finance of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1315201-06#Text> (accessed April 25, 2026).

Дата надходження статті: 20.04.2026

Дата прийняття статті: 11.05.2026

Дата публікації статті: 22.05.2026